

הרב יוחנן שור

על המגיפה שפקדה את החסידים בטבריה בשנת תקמ"ו

משמעותם של דברי ר' ישראל יפה בסיפור זה לוקחים אותנו למחוזות היסטוריים אחרים וחשובים אף שאינם מנושא ספרו 'שבחי הבעש"ט', לחבורת העולים החסידים בראשותם של רבי מנחם מנדל מויטבסק ורבי אברהם מקליסק בטבריה, ולמצוקות שעברו עליהם. כבדרך-אגב הוא מספר על ה'דבר' שפקד אותם בטבריה ועל האווירה הקדושה שאפפה את ה'חבריא' בהיותם סגורים יחד מפחד המגיפה: **'אשר בפעם ראשון שהי' הדבר ר"ל באה"ק הסגיר א"ע הרב הק' מ' מנחם מענדל [מויטבסק] צוק"ל עם מנין בביתו ובכל עת ההסגר היו התפילות שלהם עצהי"ט [על צד היותר טוב] רק בשבת קודש לא הי' אומר ד"ת בסעודה שלישיית כמנהגו, כ"א [כי אם] שהי' יושב בסעודה עם חבירי' המקשיבים לקולו'**

טבעי הוא שחסר בסיפור תיארוך התרחשות המאורע, לאורך כל 'שבחי הבעש"ט' אין כל אזכור לתאריכים. אך הודות לאגרותיהם של רמ"מ מויטבסק ושל ר"א מקליסק, שעל הרוב הם מתוארכים, אפשר לשחזר שנת האירוע, ואפילו פרטים נוספים על מה שקרה אז.

בקובץ בית אהרן וישראל (קובץ ט', שבט-אדר תשמ"ז), העלה אבי שיחי' את 'תולדות בית הכנסת העתיק 'בית אהרן' לחסידי קארלין בעיה"ק טבריא ת"ו' מראשית השתלשלות בנייתו מעל ביתו של רבי מנחם מנדל מויטבסק בשנת תקמ"ה-1785, הריסתו של ביהכ"נ שמעל ביתו של הרמ"מ ברעש אדמה שפקד את הגליל בשנת תקצ"ז-1837, ובשנת תרכ"ט-1869 רכישת הבית של הרמ"מ ששרד עד היום, ושיקומו על-ידי חסידי קרלין בטבריה בפקודת רבי אהרן מקרלין בעל ה'בית אהרן', ובניית בית הכנסת מעליו, הפועל כמרכז לתורה ותפילה עד עצם היום הזה. לאחרונה בעזרת מכון 'עד הנה' (קובץ בית אהרן וישראל, קובץ קפ"ב, כסלו-טבת תשע"ו) השלים פרק חשוב וקדום על רכישת 'החצר החדשה' בשנת תקמ"ג-1783 אשר בשטחה הקים הרמ"מ את ביתו ובית הכנסת שמעליו, שם בביתו הסתגר עם מנין מחסידיו במשך כל תקופת ה'דבר', ולא עוד אלא שראה הרמ"מ שכל בניית ביתו הייתה מאת ה' כדי להצילם מהמגיפה: **'וראי' בעיני כי דבר ה' הוא אשר הי' סיבת הבית בהבנותו לסיבת הצלתינו'.**

במכתבים (יסוד המעלה, בני ברק תש"ס, כרך ב, אגרת כט ואגרת ל) ששלח הרמ"מ לחסידים ברוסיה הלבנה (רייסין), הוא מספר על הצלתו שלו ושל החסידים מהמגיפה שהשתוללה בגליל מימי הפורים עד תחילת חודש אייר שנת תקמ"ו ומתאר את התרחשות המאורע. מכתב זה תואם להקדמת ר' ישראל יפה ל'שבחי הבעש"ט' שמסר מפי רבי שמערי'ל **'סגרנו עצמינו בחצר החדשה שלי יותר מערך מנין, כדי להתפלל בציבור... אשר נאספו אלי חברים מקשיבים לקולי בחצרי, והתפללנו במנין ערב ובקר וצהריים':**

'ותהלות ה' לבשר בתודות והלל, בקול גדול להריע, מיד ה' אשר הויה והחל הנגף פה עיה"ק טבריא ת"ו. אם אמנם לא נמשך הזמן כי אם מעט ורעים, המה היו בערך שבועים שבעה, מימי הפורים עד כמה ימים בחודש אייר, יקד יקוד כיקוד אש, ועצת ה' היא תקום אותנו בעיר בתווך, שלא לנוס אל אחת הערים, כי אנה מפניו נברח, כ"א חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. סגרנו עצמינו בחצר החדשה שלי יותר מערך מנין, כדי להתפלל בציבור, תמיד תפילותינו בפינו אקצירי ואמריעי כדרכינו מעולם, ומצלינן בחיי דכל בית ישראל...!'

'והנה חסדי ה' אזכיר, אשר בנה לי בית נכון ונשא, אשר נאספו אלי חברים מקשיבים לקולי בחצרי, גם כי קטן הוא מהכיל, המועט החזיק את המרובה, והתפללנו במנין ערב ובקר וצהריים, וראיתי בעיני כי דבר ה' הוא אשר הי' סיבת הבית בהבנותו לסיבת הצלתינו...!'